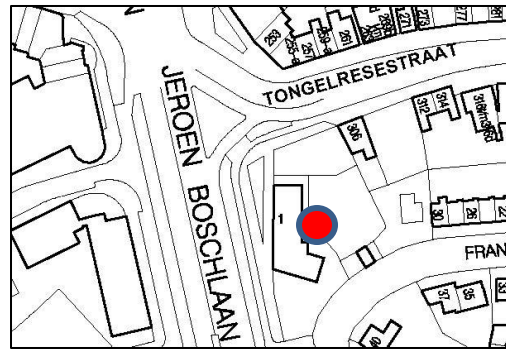

Jeroen Boschlaan 1

Datum van aanwijzing: 10-7-2007

Redengevende omschrijving

Beschrijving

Boerderij gelegen aan de Jeroen Boschlaan in Tongelre nabij de bijeenkomst van de voormalige Veestraat en de Tongelresestraat op een erf met zijn voorgevel naar het westen georiënteerd. De boerderij is in 1925 gebouwd naar een ontwerp van architect A. Maurits in opdracht van dhr. P. de Louw.

Op het erf bevindt zich nog een oudere boerderij en een vrijstaande berging.

De boerderij is gebouwd in een harmonieuze eenvoudige baksteenarchitectuurstijl op een rechthoekige grondslag met aan de noordzijde een plat spievormig tussenlid grenzend aan een oudere, mogelijk van oorsprong 17e eeuwse, boerderij.

De in 1925 aangebouwde boerderij bestaat uit twee bouwlagen onder een samengesteld zadeldak. Ter plaatse van de voorgevel is het door Tuile du Nord pannen gedekte dak afgewolfd.

De oudere boerderij is gelegen onder een afgewolfd zadeldak gedekt door verbeterde, in 1970 aangebrachte, Hollandse pannen.

De in 1925 aangebouwde boerderij is nagenoeg in zijn oorspronkelijke opzet bewaard gebleven. Het woongedeelte is gelegen in het noordelijke deel en toegankelijk via de centrale deur in de voorgevel en een achterdeur via de keuken. Achter de voordeur is de centrale gang gelegen met daaraan grenzend een slaap- en zitkamer.

Tegen de achtergevel is een opkamer met onderliggende kelder en een grote keuken met trapopgang gelegen. Ter plaatse van de van oorsprong grote schouwpartij in de keuken is later een keukenblok geplaatst. Op de opkamer is de bedstede met houten wand met paneeldeuren bewaard gebleven. Inpandig zijn de paneeldeuren, de eenvoudige stucplafonds met rozetten en lijstwerk en de raam- en deuromlijstingen nog aanwezig.

Op de verdieping een drietal slaapvertrekken aan een grote zolderruimte met naast het rookkanaal een rookkast.

Het beschoten afgewolfd zadeldak wordt gedragen door verbeterde Hollandse spanten met kreupele stijlen en trekplaten.

Het woongedeelte wordt door een brandmuur gescheiden van de voormalige koestal met daarnaast een meststal met paardenboxen.

De vloer van de hooizolder in de koestal wordt gevormd door stalen onderslagen waarop houten balken dragen waartussen later betonbroodjes zijn aangebracht.

De zoldermoer in de voormalige meststal wordt gevormd door stalen onderslagen waarop hergebruikte eiken en grenen binten liggen met vloerdelen.

In 1925 is de boerderij iets schuin tegen een reeds bestaande boerderij aangebouwd.

De oorspronkelijk driebeukige boerderij, die een omvang heeft van in totaal vijf travéeën, is nu als schuur in gebruik.

Inwendig gaat, achter de gedeeltelijk latere stenen gevels, een oudere gebintconstructie schuil. Het afgewolfd zadeldak wordt gedragen door drie eiken ankerbalkgebinten met windschoren en nog

Gemeentelijk monument

gedeeltelijk de eiken sporen.

In de linker achterhoek zijn, ter breedte van een travee, bouwsporen herkenbaar van een kelder met opkamer.

In het middengedeelte was oorspronkelijk de heerd gelegen, ter breedte van twee traveeën en afgescheiden door een brandmuur en een muur ter plaatse van het laatste gebint. In de brandmuur zijn bouwsporen herkenbaar van een schouwpartij.

Op de ankerbalken rust hier een vloer van kinderbinten waarop voerdelen zijn aangebracht.

De ankerbalk ter plaatse van de voormalige heerd is voorzien van sleutelstukken voorzien van een peerkraal profilering met een gutsversiering. De ankerbalkgebinten zijn incompleet en gedeeltelijk opgebouwd uit hergebruikt hout.

Op basis van aangetroffen stijkenmerken van de gebinten gaat de geschiedenis mogelijk terug tot de vroege 17e eeuw.

In 1925 is de voorgevel vervangen en in een lijn gezet met de nieuwgebouwde boerderij.

De bakstenen voorgevel van de in 1925 gebouwde boerderij is gesitueerd op het westen en is opgetrokken in een halfsteens metselverband. Het linkerdeel van de gevel, waarachter het woongedeelte gelegen is, steekt iets uit en is symmetrisch van opbouw. Op de begane grond twee kruisvensters onder een strek waartussen de voordeur met bovenlicht aan een ondiep portiek.

De bovenlichten zijn door roeden gedeeld en voorzien van zogenaamd kathedraalglas.

Op de verdieping drie stolpvensters.

Langs de dakrand een doorlopende rollaag waarboven een windveer.

In de voorgevel van het stalgedeelte drie twaalfruits vensters onder een strek.

De linker zijgevel gaat gedeeltelijk verscholen achter een manshoge tuinmuur met pilasters. In de gevel nabij de voorgevel een venster met een door roeden gedeeld bovenlicht. Nabij de achtergevel twee hoog geplaatste opkamer vensters met daaronder, boven een terugliggend vlak metselwerk, twee kelderlichten.

De gevel wordt beëindigd door een bakgoot boven een, één steen hoge doorlopende, rollaag.

De achtergevel van de boerderij bezit ter plaatse van het woongedeelte een hoog geplaatst opkamer venster, een achterdeur met gedeeld bovenlicht en twee zesruits schuifvensters.

In het gedeelte waar de stal achter gesitueerd is een klein toiletvenster met een horizontale roede, een twaalfruits venster waarboven een door de dakvoet stekend hooiluik onder een plat dak en een staldeur onder een segmentvormige ontlastingsboog.

Naast de staldeuren een klein venster met roede met afsluitend het platte tussenlid.

De voorgevel van de oudere boerderij is in 1925 vernieuwd en opgetrokken in een kruisverband met onder het wolfseind een hooiluik.

De gedeeltelijk vernieuwde rechter zijgevel is onderlangs voorzien van een gecementeerde plint met een drietal staldeuren en een klein modern venster. De staldeuren zitten niet op hun oorspronkelijke plaats.

In de achtergevel is een dichtgezet venster en een opkamervenster herkenbaar. Onder de dakvoet van het wolfseind een door plaatmateriaal dichtgezet venster. De gevel wordt beëindigd door een vlechting langs de dakranden.

De gevels zijn gedeeltelijk in 1925 vernieuwd maar bestaan voornamelijk nog uit, waarschijnlijk, 19^e-eeuws, muurwerk.

Waardering

De boerderij, met oudere structuren, is een voorbeeld van de landelijke bouwkunst in Noord-Brabant.

De boerderij kenmerkt zich door de boerenesthetica 'Form Follows Function' en het gedeelte daterend uit 1925 bezit esthetische waarde door de eenvoudige en sobere ambachtelijke doch harmonieuze baksteenarchitectuur.

De stijkenmerken van de landelijke bouwkunst komen tot uiting in:

- de sobere uitstraling van het gebouw en bijgebouwen;
- de splitsing in een woongedeelte (¼ deel) en stalgedeelte (¾ deel) geaccentueerd door de schoorsteen op de brandmuur en de gevelopeningen o.a. de staldeuren;
- de doorlopende overwegend gesloten dakvorm;
- de boerderij ligt met de lange gevel evenwijdig aan de doorgaande weg; ensemble van hoofdgebouw, bijgebouwen en erf.

De boerderij uit 1925 is nagenoeg in zijn oorspronkelijke opzet bewaard gebleven zowel in het interieur als het exterieur. De aangrenzende oudere boerderij op het erf heeft bijzondere bouwhistorische elementen zoals de gebintenconstructie. Ze versterkt de historische context en

Gemeentelijk monument

daarmee de belevingswaarde van het ensemble.

De boerderij als ensemble van hoofgebouw, bijgebouwen en erf ligt aan een oude doorgaande route en is een relict van deze structuur.

De boerderij met haar bijgebouwen en erf is gelegen binnen een archeologisch verwachtingsgebied.

De boerderij bezit een cultuurhistorische waarde als voorbeeld van de sociaal- en economische ontwikkeling in het gebied en als voorbeeld van de typologische ontwikkeling van de boerderij.

De ontwikkeling van de oude en nieuwe boerderij is van bouwhistorisch belang en zeldzaam. Het zijn representanten van het rurale erfgoed architectuur en de ontwikkeling hierin.

In het oude gedeelte van de boerderij op het erf is de gebintenconstructie en de historische structuur nog aanwezig en ze zijn van groot bouwhistorisch belang.

Het pand bezit een typologische zeldzaamheid als voorbeeld van de ontwikkeling van de boerderijen in de vroege 20e eeuw.

Er is geen directe samenhang met andere objecten in de omgeving. De samenhang met andere objecten komt tot uiting in de diverse verspreid liggende boerderijen aan de Tongelresestraat.

Zowel de boerderij uit 1925 evenals zijn oudere aangrenzende voorganger markeren een historische structuur. De boerderij draagt bij aan de blijvende herkenbaarheid van de historisch gegroeide en gewijzigde omgeving.